

« 23 » 12 2014 р.

№ 01-11/15632 Суб'єкт права на
конституційне звернення:

Конституційний суд України
вул. Жилянська, 14, м. Київ, 01033

Публічне акціонерне товариство
«Полтаваобленерго»
код ЄДРПОУ 00131819
вул. Старий Поділ, 5, м. Полтава, 36022
в особі: голови правління
Засіменка Євгена Юрійовича
фінансового директора
Мартинюка Сергія Івановича
які діють спільно на підставі п. 11.16.18.
Статуту ПАТ «Полтаваобленерго»
(zareestrovano за №15881050037002314
від 05.05.2011) та протоколу загальних
зборів акціонерів ПАТ «Полтаваобленерго»
№19 від 08.04.2013

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 625, ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу
України та ч. 6 ст. 231 Господарського кодексу України у системному зв'язку
із ч. 1 ст. 509, ч.ч. 1, 3 ст. 533 Цивільного кодексу України
та абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника
або визнання його банкрутом»

Обставини звернення до Конституційного Суду України з порушеного питання

12 червня 2014 року ПАТ «Полтаваобленерго» звернулося до Конституційного суду України з конституційним зверненням №01-11/7111 від 11.06.2014 щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 625, ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України та ч. 6 ст. 231 Господарського кодексу України у системному зв'язку із ч. 1 ст. 509, ч.ч. 1, 3 ст. 533 Цивільного кодексу України та абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

27 червня 2014 року на адресу ПАТ «Полтаваобленерго» надійшов лист Секретаріату Конституційного суду України №14-14-16/1142 від 23.06.2014, яким Товариство повідомлялося про невідповідність конституційного звернення №01-11/7111 від 11.06.2014 окремим вимогам Закону України «Про Конституційний Суд України». Зокрема, за результатами вивчення вищевказаного звернення Секретаріат Конституційного суду України дійшов висновку про те, що хоча надані Товариством приклади судової практики і вказують на неоднозначне застосування судами при вирішенні аналогічних справ ч. 2 ст. 625 та ч. 2 ст. 693 ЦК України, але на даний час відсутня необхідність в офіційному тлумаченні даних норм, оскільки Верховний Суд України у своїй постанові від 15.10.2013 по справі

вже зробив висновки про застосування у відповідних відносинах ч. 2 ст. 693 та ч. 2 ст. 625 ЦК України. При цьому, Товариству було рекомендовано повторно звернутися до Конституційного Суду України у випадку виявлення нових фактів неоднозначного застосування вказаних норм, що виникли після прийняття наведеної постанови Верховного Суду України.

На виконання вищевказаних рекомендацій ПАТ «Полтаваобленерго» подає дане конституційне звернення.

Положення Цивільного кодексу України, в офіційному тлумаченні яких існує потреба

На підставі п. 2 ч. 1 ст. 150 Конституції України, ст.ст. 42, 43, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» ПАТ «Полтаваобленерго» звертається до Конституційного Суду України у зв'язку з необхідністю офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 625, ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України та ч. 6 ст. 231 Господарського кодексу України у системному зв'язку із ч. 1 ст. 509, ч.ч. 1, 3 ст. 533 Цивільного кодексу України та абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в наступному контексті:

- зміст та межі поняття «грошове зобов'язання», що вживається у ст. 625 Цивільного кодексу України та ч. 6 ст. 231 Господарського кодексу України;

- чи вважається грошовим зобов'язанням правовідношення, що виникає між продавцем та покупцем після пред'явлення останнім на підставі ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України вимоги про повернення суми попередньої оплати за непереданий товар;

- чи настає у разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання у випадках, вказаних у ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України, відповідальність за порушення грошового зобов'язання, передбачена ч. 2 ст. 625 Цивільного кодексу України та ч. 6 ст. 231 Господарського кодексу України.

Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 509 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Згідно з положеннями ст. 533 ЦК грошове зобов'язання має бути виконане у гривнях, а у випадках, передбачених чинним законодавством, може бути здійснене і в іноземні валюти.

Абзац 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» визначає, що грошовим зобов'язанням є зобов'язання боржника сплатити кредитору певну грошову суму відповідно до цивільно-правового правочину та на інших підставах, передбачених законодавством України. Цією ж нормою передбачається, що до грошових зобов'язань відносяться також зобов'язання, що виникають внаслідок неможливості виконання зобов'язань за договорами зберігання, підряду, найму (оренди), ренти тощо та які мають бути виражені у грошових одиницях.

Враховуючи вищевказане, грошовим слід вважати будь-яке зобов'язання, що складається з правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана сплатити на користь другої сторони (кредитора) грошові кошти, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Відповідно до ч. 2 ст. 693 ЦК якщо продавець, який одержав суму попередньої оплати товару, не передав товар у встановлений строк, покупець має право вимагати передання оплаченого товару або повернення суми попередньої оплати.

Частина 1 ст. 11 ЦК визначає, що цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки.

Аналіз вищевказаних норм дозволяє стверджувати, що за умови порушення продавцем зобов'язання зі своєчасної передачі товару, у покупця (окрім права вимагати передачі оплаченого товару) з'являється право пред'явити продавцю вимогу про повернення суми попередньої оплати. Як наслідок, з моменту пред'явлення покупцем вимоги про повернення суми попередньої оплати, у продавця виникає обов'язок повернути покупцю відповідні грошові кошти.

Таким чином, у випадку пред'явлення покупцем вимоги про повернення попередньої оплати на підставі ч. 2 ст. 693 ЦК, між ним та продавцем виникає

правовідношення, за якого продавець зобов'язаний повернути покупцю суму попередньої оплати, а покупець має право вимагати від продавця виконання даного обов'язку, у зв'язку з чим таке правовідношення має всі ознаки грошового зобов'язання.

У свою чергу, ч. 2 ст. 625 ЦК встановлює, що боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом. При цьому, дана норма не передбачає жодних виключень чи обмежень щодо її застосування до тих чи інших видів грошових зобов'язань.

Частина 6 ст. 231 ГК (як спеціальне правило, що застосовується при регулюванні господарських відносин) визначає, що штрафні санкції за порушення грошових зобов'язань встановлюються у відсотках, розмір яких визначається обліковою ставкою Національного банку України, за увесь час користування чужими коштами, якщо інший розмір відсотків не передбачено законом або договором. Як і ч. 2 ст. 625 ЦК та інше законодавство України, дана норма не передбачає диференціацію відповідальності за невиконання грошового зобов'язання у залежності від підстав його виникнення чи інших чинників.

Отже, як впливає зі змісту ч. 2 ст. 693 та ч. 2 ст. 625 ЦК, у тому випадку, коли продавець своєчасно не повернув покупцю суму попередньої оплати, він на вимогу покупця зобов'язаний повернути суму попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, а також (якщо кредитор та боржник діють у сфері господарських відносин) – штрафні санкції, встановлені ч. 6 ст. 231 ГК.

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні положень Цивільного кодексу України

З аналізу практики застосування судами України положень ч. 2 ст. 693 та ч. 2 ст. 625 ЦК випливає, що при вирішенні спорів щодо стягнення з продавця на користь покупця суми попередньої оплати за непереданий товар суди неоднозначно розуміють та застосовують вказані норми права за однакових обставин при розгляді аналогічних справ. Не усувається неоднозначне застосування вказаних норм і на рівні судів касаційної інстанції та Верховного суду України.

Так, в судовій практиці застосування положень ч. 2 ст. 693 та ч. 2 ст. 625 ЦК в контексті розв'язання спорів вищевказаного виду сформувалися такі два основні підходи:

1. Вирішуючи вищевказані спори, суди загальної юрисдикції визнають обов'язок продавця з повернення суми попередньої оплати за непереданий товар грошовим зобов'язанням та, у випадку прострочення цього зобов'язання, застосовують до даних правовідносин положення ч. 2 ст. 625 ЦК.

Як приклад такого правозастосування можна навести наступні судові рішення:

1.1. Рішення Господарського суду _____ від _____ (п. 1 додатку до даного звернення), постанова _____ апеляційного господарського суду від _____ (п. 2 додатку) та постанова Вищого господарського суду України від _____ (п. 3 додатку), прийняті по справі № _____ за позовом ТОВ «_____» до ПП _____ про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору купівлі-продажу з приводу повернення відповідачем суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК. Господарський суд _____ позов задовольнив частково: стягнув з відповідача суму попередньої оплати, інфляційні нарахування, 3% річних та судові витрати, а в іншій частині позову (щодо стягнення неустойки) відмовив. Суд апеляційної інстанції змінив вказане рішення, стягнувши з відповідача суму попередньої оплати, інфляційні нарахування, 3% річних та судові витрати і інших розмірах.

Залишаючи без змін рішення судів попередніх інстанцій, Вищий господарський суд України погодився із висновками судів про те, що обов'язок відповідача з повернення суми

попередньої оплати за своїми ознаками є грошовим зобов'язанням, зазначивши: «...позивач скористався своїм правом, наданим ч.2 ст.693 Цивільного кодексу України, та надіслав вимогу про повернення сплаченого авансу... Суд апеляційної інстанції, керуючись ч.2 ст.625 ЦК України, здійснивши перерахунок інфляційних втрат і 3% річних, дійшов вірного висновку про стягнення з відповідача на користь позивача з 24.12.2009р. по червень 2010р. з урахуванням заборгованості на суму _____ грн. 3% річних на суму _____ грн. і інфляційних втрат на суму _____ грн.»

1.2. Рішення _____ районного суду м. _____ від _____ (текст відсутній в ЄДРСР, згадується у постанові суду касаційної інстанції) та постанова Верховного суду України від _____ у провадженні № _____ (п. 4 додатку), прийняті по справі за позовом ОСОБА-6 до ТОВ « _____ » про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору купівлі-продажу з приводу стягнення з відповідача інфляційних нарахувань та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК на суму несвоєчасно повернутої попередньої оплати. Суд першої інстанції позов задовольнив: стягнув з відповідача інфляційні нарахування, 3% річних та судові витрати.

У постанові від 07.09.2011 Верховний суд України погодився із висновками суду першої інстанції про те, що обов'язок відповідача з повернення суми попередньої оплати за своїм змістом є грошовим зобов'язанням: *«Відповідно до ст. 625 ЦПК України боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплати суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом. З огляду на викладене суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку про задоволення позовних вимог ОСОБА-6 в повному обсязі».*

1.3. Рішення Господарського суду _____ від _____ (текст відсутній в ЄДРСР, згадується у постанові суду касаційної інстанції) та постанова _____ суду України від _____ (п. 5 додатку), прийняті по справі за позовом ТОВ « _____ » до ТОВ « _____ » про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору купівлі-продажу з приводу повернення відповідачем невикористаної частини суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК. Рішенням Господарського суду _____ від _____ позов задоволено повністю: стягнуто з ТОВ _____ на користь ТОВ _____ грн. передоплати, _____ грн. інфляційних нарахувань та _____ грн. – 3 % річних. За наслідками апеляційного розгляду справи вказане рішення в частині стягнення з відповідача інфляційних нарахувань та 3 % річних було скасоване (постанова апеляційного господарського суду від _____).

Однак, _____ суд України скасував постанову суду апеляційної інстанції та залишив рішення Господарського суду _____ від _____ без змін, зазначивши наступне: *«Таким чином, суд першої інстанції, на відміну від апеляційного господарського суду, встановивши обставини прострочення відповідачем грошового зобов'язання, яке виникло з моменту вимоги позивача повернути сплачену ним попередню оплату, відсутності визначення сторонами в договорі розміру процентів за користування чужими грошовими коштами, вірно застосував до спірних правовідносин положення ч. 2 ст. 625 ЦК України та дійшов обґрунтованого висновку про стягнення інфляційних сум 14 950,95 грн. і 3 % річних у сумі 5 519,13 грн.»*

1.4. Рішення Господарського суду _____ від _____ (текст відсутній в ЄДРСР, згадується у постанові суду касаційної інстанції) та постанова _____ суду України від _____ (п. 6 додатку), прийняті по справі № _____ за позовом ТОВ _____ до ТОВ _____ про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору купівлі-продажу з приводу повернення відповідачем суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК. Рішенням Господарського суду області від позов задоволено повністю: стягнуто з ТОВ « » на користь ТОВ « » грн. передоплати, грн. інфляційних нарахувань та грн. – 3 % річних. За наслідками апеляційного розгляду справи вказане рішення було скасоване, прийняте нове рішення про відмову у позові (постанова апеляційного господарського суду від).

Разом з цим, Вищий господарський суд України скасував постанову суду апеляційної інстанції та залишив рішення Господарського суду від без змін, погодившись із висновком суду першої інстанції, що обов'язок продавця з повернення суми попередньої оплати фактично є грошовим зобов'язанням, у зв'язку з чим при його простроченні наступають наслідки, передбачені ч. 2 ст. 625 ЦК.

1.5. Рішення Господарського суду від (п. 7 додатку), постанова апеляційного господарського суду від (п. 8 додатку) та постанова Вищого господарського суду України від (п. 9 додатку), прийняті по справі № за позовом СП у формі ТОВ « » до ТОВ » про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору поставки сільськогосподарської продукції з приводу повернення відповідачем суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК, а також процентів за користування чужими коштами. Суд першої інстанції позов задовольнив частково: стягнуто з ТОВ « » на користь УАСП у формі ТОВ ' грн. попередньої оплати, грн. інфляційних втрат, грн. 3% річних та грн. витрат зі сплати судового збору. апеляційний господарський суд погодився із висновками суду першої інстанції в частині стягнення сум попередньої оплати, інфляційних втрат та 3% річних, а також стягнув додатково з відповідача грн. процентів за користування чужими коштами.

Залишаючи вищевказані судові рішення без змін в частині стягнення з відповідача сум попередньої оплати, інфляційних втрат та 3% річних, Вищий господарський суд України визнав обов'язок продавця з повернення суми попередньої оплати грошовим зобов'язанням, відзначивши наступне: «...в силу наведених норм вбачається, що за прострочення продавцем виконання обов'язку з повернення покупцю отриманої суми попередньої оплати за непоставлений товар (ст. 693 ЦК України) нарахування процентів у розмірі 3% річних здійснюється як санкція за порушення грошового зобов'язання на підставі ст. 625 ЦК України тоді, коли інший розмір процентів відповідно до ст. 536 ЦК України не встановлений договором... Таким чином, колегія суддів вважає, що до відносин сторін по сплаті процентів підлягає застосуванню ч. 2 ст. 625 ЦК України, якою встановлена відповідальність за порушення грошового зобов'язання у розмірі 3 % річних».

1.6. Рішення Господарського суду від (п. 10 додатку), постанова апеляційного господарського суду від (п. 11 додатку) та постанова Вищого господарського суду України від (п. 12 додатку) по справі № за позовом ТОВ « » до ДП « » НААН України про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору поставки пшениці з приводу стягнення з відповідача суми попередньої оплати за договором, штрафних санкцій за порушення строків поставки товару, а також стягнення грн. 3% річних від суми несвоєчасно повернутої попередньої оплати, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК. Господарський суд позов задовольнив частково: стягнув з відповідача суму попередньої оплати, частину заявлених до стягнення штрафних санкцій та грн. 3% річних, а в іншій частині позову (щодо стягнення решти штрафних санкцій) відмовив.

апеляційний господарський суд погодився із висновками суду першої інстанції та визнав дане рішення правосудним, зазначивши наступне: *«Статтею 625 ЦК України встановлено, що боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також 3% річних від простроченої суми. Колегія суддів вважає обґрунтованими позовні вимоги в частині стягнення 3% річних у сумі зрн. нарахованих за період з 16.11.2013 року по 20.11.2013 року, про що господарський суд дійшов обґрунтованого висновку».*

Залишаючи без змін рішення судів попередніх інстанцій, Вищий господарський суд України підтримав висновки судів про те, що обов'язок відповідача з повернення суми попередньої оплати за своїми ознаками є грошовим зобов'язанням, у зв'язку з чим залишив в силі відповідні рішення в частині стягнення з відповідача 3% річних від суми несвоєчасно повернутої попередньої оплати, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК України.

2. При вирішенні спорів, аналогічних за своєю суттю названим у пп. 1.1.-1.6. даного звернення, суди посилаються на те, що обов'язок продавця з повернення суми попередньої оплати не може розцінюватися як грошове зобов'язання у розумінні ст. 625 ЦК, у зв'язку з чим вказана стаття не застосовується до відповідних правовідносин.

Як приклад зазначеного правозастосування можна навести наступні судові рішення:

2.1. Постанова Вищого господарського суду України від _____ по справі № _____ (п. 13 додатку) за позовом ФОП ОСОБА-1 до ЗАТ «_____» про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору поставки овочевої продукції з приводу повернення відповідачем невикористаної частини суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК. Скасовуючи рішення судів попередніх інстанцій та приймаючи нозе рішення, Вищий господарський суд України зазначив наступне: *«В даному випадку стягнення з Відповідача суми попередньої оплати за договором не є наслідком порушення ним грошового зобов'язання, а є повернення сплаченого авансу за непоставлений товар. За своєю суттю обов'язок щодо повернення грошових коштів, отриманих як передоплата, не можна розцінювати як грошове зобов'язання в розумінні статті 625 ЦК України».* У зв'язку з вказаним висновком позивачу було відмовлено у стягненні з відповідача інфляційних нарахувань та 3% річних за період прострочення виконання обов'язку щодо повернення попередньої оплати.

2.2. Рішення Господарського суду м _____ від _____ (п. 14 додатку), постанова апеляційного господарського суду від _____ (п. 15 додатку) та постанова Вищого господарського суду України від _____ (п. 16 додатку), прийняті по справі № _____ за позовом ПАТ «_____» до ДК «_____» НАК «_____» про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору купівлі-продажу скрапленого газу з приводу повернення відповідачем невикористаної частини суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК. Господарський суд м _____ позов задовольнив частково: стягнув з відповідача невикористану частину суми попередньої оплати та судові витрати, а в іншій частині позову (щодо стягнення інфляційних нарахувань та 3% річних) відмовив з мотивів того, що не вважав обов'язок з повернення суми попередньої оплати грошовим зобов'язанням у розумінні статті 625 ЦК. З цим же висновком погодився і суд апеляційної інстанції.

Залишаючи без змін рішення судів попередніх інстанцій, Вищий господарський суд України зазначив наступне: *«...господарські суди попередніх інстанцій дійшли обґрунтованого висновку про те, що на суму попередньої оплати не може бути нараховано інфляційні втрати та 3% річних в порядку та розумінні ст. 625 ЦК України, оскільки такі кошти не можна вважати боргом за невиконаним грошовим зобов'язанням».*

2.3. Постанова Верховного суду України від _____ (п. 17 додатку) по справі № _____ (провадження № _____) за позовом ТОВ «СП «_____» до ДК «_____» НАК «_____» про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору поставки природного газу з приводу повернення відповідачем частини суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК. Рішенням Господарського суду м. _____ від _____ позов задоволено повністю: стягнуто з ДК «_____» НАК «_____» на користь ТОВ «_____» грн. передоплати, _____ грн. інфляційних втрат, _____ грн. – 3 % річних та _____ грн. судового збору. Судами апеляційної та касаційної інстанцій вказане рішення було залишено без змін.

Однак, Верховний суд України своєю постановою від _____ (провадження № _____) скасував вищевказані судові рішення, в якості мотивування зазначивши, що: *«...застосування судами частини другої статті 625 ЦК України щодо стягнення з відповідача суми індексу інфляції та трьох процентів річних є помилковим, оскільки стягнення з постачальника суми попередньої оплати, перерахованої за договором на поставку природного газу, не вважається грошовим зобов'язанням у розумінні статті 625 ЦК України».*

2.4. Постанова Вищого господарського суду України від _____ по справі № _____ (п. 18 додатку) за позовом ПАТ «_____» до ДК «_____» НАК «_____» про стягнення грошових коштів.

У межах вказаної справи розглядався спір, що виник між сторонами договору про закупівлю природного газу з приводу повернення відповідачем частини суми попередньої оплати з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3% річних, нарахованих на підставі ст. 625 ЦК, а також стягнення неустойки. Рішенням Господарського суду м. _____ від _____ позов задоволено частково: стягнуто з ДК «_____» НАК «_____» на користь ПАТ «_____» грн. передоплати, _____ грн. – 3 % річних та _____ грн. судового збору. Відмова у стягненні з відповідача суми інфляційних нарахувань була вмотивована тим, що у спірний період відбувалися дефляційні процеси, у зв'язку з чим відповідна сума становить від'ємне значення. Судом апеляційної інстанції вказане рішення було залишено без змін.

Разом з цим, Вищий господарський суд України своєю постановою від _____ скасував вищевказані судові рішення в частині стягнення з відповідача 3% річних, вказавши наступне: *«Таким чином, застосування судами частини другої статті 625 ЦК України щодо стягнення з відповідача суми індексу інфляції та трьох процентів річних є помилковим, оскільки стягнення з постачальника суми попередньої оплати, перерахованої за договором на поставку природного газу, як вже зазначалося вище, не є грошовим зобов'язанням в розумінні статті 625 ЦК України».*

Існуюча у вітчизняному правосудді неоднозначність підходів щодо визначення правової сутності зобов'язання, яке виникає з неправомірного утримання чужих коштів, призвела до того, що правило ч. 6 ст. 231 ГК протягом всього часу існування Господарського кодексу України практично не застосовується господарськими судами України як засіб відповідальності за порушення грошових зобов'язань, які виникають із відповідних підстав. Зокрема, у вищезгаданій постанові Вищого господарського суду України від _____ по справі № _____ за позовом ПАТ _____» до ДК «_____» НАК _____» заявлені позовні вимоги про стягнення штрафних санкцій, нарахованих на підставі ч. 6 ст. 231 ГК, були повністю проігноровані та не отримали ніякого дослідження та оцінки.

Необхідно зауважити, що сплата боржником 3% річних від простроченої суми боргу, а також інфляційних нарахувань на відповідну суму, є способом захисту майнового права та

інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення коштів за час прострочення відповідного зобов'язання. Водночас, вказаний у п. 2.4. даного звернення прецедент неоднозначного застосування Вищим господарським судом України положень ч. 2 ст. 693 та ч. 2 ст. 625 ЦК позбавив ПАТ «
» можливості використати даний спосіб захисту в судовому порядку, чим прямо порушив конституційні права Товариства на судовий захист та непорушність права власності. Подальше застосування судами загальної юрисдикції такого підходу неминуче призведе до протиправного обмеження прав ПАТ «
» за аналогічних обставин і в майбутньому.

Звертаємо увагу, що судові рішення, перелічені у п. 1.6. даного звернення, були прийняті вже після винесення постанови Верховного Суду України від по справі № на яку посилався Секретаріат Конституційного Суду України в листі №14-14-16/1142 від 23.06.2014. На даний час вказані рішення є чинними і містять приклади застосування положень ч. 2 ст. 693 та ч. 2 ст. 625 ЦК, які є діаметрально протилежними висновкам Верховного Суду України, викладеним у постанові від по справі №

Таким чином, наведені приклади з останньої судової практики свідчать, що прийняття Верховним Судом України вищевказаної постанови не змогло забезпечити подальше однакове розуміння та застосування судами України положень ч. 2 ст. 693 та ч. 2 ст. 625 ЦК України.

На підставі вищенаведеного, керуючись ст.ст. 42, 43, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОШУ:

1. Надати офіційне тлумачення положень ч. 2 ст. 625, ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України та ч. 6 ст. 231 Господарського кодексу України у системному зв'язку із ч. 1 ст. 509, ч.ч. 1, 3 ст. 533 Цивільного кодексу України та абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в наступному контексті:

- зміст та межі поняття «грошове зобов'язання», що вживається у ст. 625 Цивільного кодексу України;
- чи вважається грошовим зобов'язанням правовідношення, що виникає між продавцем та покупцем після пред'явлення останнім на підставі ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України вимоги про повернення суми попередньої оплати за непереданий товар;
- чи настає у разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання у випадках, вказаних у ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України, відповідальність за порушення грошового зобов'язання, передбачена ч. 2 ст. 625 Цивільного кодексу України та ч. 6 ст. 231 Господарського кодексу України.

Додатки:

Голова Правління

Є.Ю. Засіменко

Фінансовий директор

С.І. Мартинюк

Підг: Токарь Є.А.
тел. (0532) 516-219